

Even uw aandacht...

Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.

Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.

Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van boekjes voor opvoering beslist.

Veel leesplezier!

DE FANFARE 'DE ST. JANSVRIENDEN'

Blijspel in vier bedrijven

door

Gaston van der Gucht

Naar de gelijknamige roman van Ernest Claes

Toneelfonds J. Janssens – Antwerpen
2005
Nr.1870

OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste ELF tekstboekjes bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde opvoeringsrechten aan:

S.A.B.A.M.
Aarlenstraat 75-77
1040 Brussel

Na aankoop van het verplicht aantal boekjes krijgt men van de uitgever een aanvraagkaart die, degelijk ingevuld, minstens vier weken de opvoering(en) naar S.A.B.A.M. moet worden gestuurd.

Men is volgens de Auteurswet strafbaar als men gebruik maakt van gekregen, gehuurde, geleende of gekopieerde boekjes.

Wanneer men niet voldoet aan de hier opgesomde voorwaarden, worden de geldende opvoeringsrechten met 100% verhoogd.

Voor Nederland wende men zich tot:

I.B.V.A "Holland"
Postbus 363
1800 AJ Alkmaar.
info@ibva.nl

BELANGRIJKE OPMERKING !

Alle rechten voorbehouden. Iedereen die toestemming verkreeg het stuk *DE FANFARE 'DE ST. JANSVRIENDEN'* op te voeren moet de naam van auteur *GASTON VAN DER GUCHT* vermelden in alle publicaties die n.a.v. de voorstellingen verschijnen.

De auteursnaam moet onmiddellijk onder de titel vermeld worden, in een lettertype minstens half zo groot als dat van de titel, maar minstens twee keer zo groot als dat waarin de naam van de vertaler, regisseur en spelers wordt vermeld.

Wettelijk depot D/1990/220/59
ISBN 90-385-0047-5

© 1990 Toneelfonds J. Janssens/Gaston van der Gucht
www.toneelfonds.be

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

PERSONEN

Frans Van Bettes, herbergier, president van de fanfare, 50j.

Kerlientje, zijn dochter, 18j.

Jef De Smid, onder-president, 30j.

Nand Van Doris, de muziekmeester, 80j.

Vrouw Verelst, 50j.

Heinke Verelst, member, 18j.

De Jesper, member, 35j.

Den Heul, member, 30j.

De Pastoor, 65j.

Peer Van Gossem

Rikske Van Peer Gijskens

(2 dames - 9 heren)

EERSTE BEDRIJF

(Een oude Kempische keuken. Een brede haard met een groot kruisbeeld. Koperwerk allerhande. Aan de wand een plaat "God ziet mij, hier vloekt men niet." Verder een paar jachttaferelen, want wij leven in de streek van wildstropers als Wannes Raps en Victalis.

Links is de achterdeur die naar de tuin leidt. Gewone klanten komen nooit langs de herbergdeur want "klare" wordt slechts in de keuken geschonken. Rechts de deur van de herberg.

Achteraan enkele trappen die naar de opkamer leiden, met ernaast een wijwatervat met palmtak.

Het is nu zondagvoormiddag van het jaar 1898, onder de hoogmis.)

EERSTE TONEEL (Frans Van Bettés - Kerlien)

FRANS: *(Zit zich te verschonen. zijn broek tot halfweg het been opgestroopt. Zijn voeten weken in een kuipje. Hij is een krasse vijftiger. Hij is betrekkelijk nerveus.)*

Kerlien!... Kerlien!... Kerlien potdomme, moet ik dan altijd tien keren roepen?

KERLIEN: *(haastig op van boven, een flink meisje. Eenvoudig kleedje met een half-vuile schort, waaraan ze haar handen afdroogt)*

Jaja vader. 't Brandt toch niet?

FRANS: 'Doet. 't Brandt in mijn benen. Vlug de groen zeep en een handdoek. Mijn eksterogen steken als messen.

KERLIEN: Och Here! Gade nu weer aan uw eksterogen zitten peuteren en daarbij, gij ziet toch wel dat al die vuiligheid van poreiblaren niet helpt. Vraag liever een goede remedie aan de dokter.

FRANS: Doktoors, doktoors. Die gaan tot hun dertig jaar naar school om grote en onleesbare rekeningen te schrijven. Niets is beter dan een behandeling van Wannes Raps. Gij gaat toch niet beweren dat een dokter die haast nooit te voet gaat beter de voeten verzorgen kan dan Wannes, die zowat de helft van 't land afgeketst heeft. Laat mij maar porij op mijn eksterogen leggen.

KERLIEN: 't Helpt toch niet

FRANS: 't Zal helpen.

KERLIEN: Eerst zien

FRANS: Wacht uw tijd af. Tijd en boterhammen. *(ondertussen heeft Kerlientje de groene zeep aangereikt en de poreiblaaren op een doeksken gelegd)*

KERLIEN: Hierzie. *(aanreikend)*

FRANS: *(legt de porei op zijn eksteroog)* Voilà! Beter dan de beste zalf. En goedkoop! *(wast zich de voeten)*
hij heeft met veel omhaal zijn druipende linkervoet uit het kuipken gehaald)

KERLIEN: Houd uw voeten toch over de kuip vader. Geheel de vloer is weer nat.

FRANS: Als dochter van een herbergier moest ge meer respekt hebben voor "nat". Hoe meer "nat" bij de klanten, hoe meer wij op "het droge" hebben.

KERLIEN: Waarom wast gij uw voeten niet de zaterdagavond gelijk andere mannen doen?

FRANS: Heb ik gekund? Kan ik hier met mijn voeten bloot zitten terwijl heel het huis vol mensen zit?

KERLIEN: Maar ik moet hier staan wachten om de vloer op te nemen. Straks komt het volk en alles ligt hier nog vuil en smerig.

FRANS: Er ligt hier niets vuil en smerig. Gij hebt potdomme gisteravond als de mensen buiten waren de vloer staan schuren en dweilen.

KERLIEN: Zeg maar gerust vannacht. *(koppig)* En daarbij de vloer ligt wel smerig.

FRANS: Dan hebt gij hem vuil gemaakt want na u heeft er niemand meer overgelopen.

KERLIEN: Ze zouden beter bij hun vrouw blijven.

FRANS: Hoe later klanten, hoe meer verteer kind.

KERLIEN: Laat dat maar zo met dat verteer. Zo erg is het niet. Zij zitten maar altijd te praten over de fanfare.

FRANS: Precies, de fanfare! Mogen zij soms geen muziek hebben als ze er zelfs in Oxlaar een gebruikten om pastoor Brissac in te halen? En wat is Oxlaar? Een gehucht in Zichem! En moet Averbode zich daartegen laten achteruit steken? Daarbij dat brengt allemaal tering mee. Dat moeten wij hebben. Ik loop er al lang mee rond, hier zie, in mijn kop, zelfs voor ze er in Oxelaar op peinsden, want daar zijn ze toch allemaal een statie dommer dan hier. Als ik Miel van den Pusschop, de enigste man van Averbode die meespeelt in Oxelaar, zo elke

avond op de rand van de steenweggracht bezig hoor, dan smelt mijn hart en dan weet ik potdomme goed dat wij ook een fanfare moeten hebben.

KERLIEN: Wind u toch niet zo op.

FRANS: Ik wind mij wel op. En alle goede burgers van Averbode winden zich op dat het zolang blijft treuzelen eer het kind geboren wordt. 't Lijkt wel een ezelsdracht. Er zijn te veel lammekakken die geen hand durven uitsteken omdat ze te veel onder de plak zitten van hun vrouwen.

KERLIEN: Voor een vrouw is het toch niet plezant als uw man zo iedere avond thuis weg is.

FRANS: Een vrouw die wil trouwen moet zo wijs zijn dat ze weet dat ze haar man niet gelukkig maken kan met hem altijd aan haar been te plakken. Zo kweekt men bonentellers en kommenkijkers.

KERLIEN: *(op de klok kijkend)* Oeijejoei! Straks zijn Nand van Doris en de Smid hier en gij zit hier nog met uw voeten in de kuip.

FRANS: Jaja, ik kan niet luiden en in de processie lopen. Geef mij een paar verse kousen.

KERLIEN: Ze liggen daar al.

FRANS: Ik heb al een hele lijst opgemaakt van de mannen die wij moeten aanspreken om mee te doen.

KERLIEN: Och er zal niet veel preken vandoen zijn. Zij zijn nu al bezeten van die fanfare.

FRANS: Zoveel te beter. Maar ik heb ze toch maar op een papierke geschreven. Zo vergeten wij er geen ene... iedereen is gaarne gekend en aangesproken.

KERLIEN: Als er ene mens in heel Averbode is die moet aangesproken worden en die ge tot nu toe vergeten zijt dan zal het wel mijnheer de pastoor zijn.

FRANS: De pastoor?

KERLIEN: Jazeker, de pastoor.

FRANS: Potdorie, dat is een gedacht. Dat WIJ dat vergeten konden! De pastoor! Ja, ja, de pastoor! Die moet er zijn benedictie aan geven. In Averbode leeft er niets zonder de pastoor! Als wij dan met zo'n Jezusgezicht bij de mensen aankomen "dat de pastoor er ook al aan meedoet" dan sluiten ze allemaal aan.

KERLIEN: Straks hebt gij er nog te veel.

FRANS: *(is klaar met zijn toilet)* Ligt mijn vers hemd gereed?

KERLIEN: Ik heb het bij uw kostuum gelegd.

FRANS: Dat is goed. Jaja de pastoor. Hier, gij kunt de boel opruimen. *(hij staat op en trekt naar boven)*

TWEEDE TONEEL (Kerlien - Heinke Verelst)

KERLIEN: *(neuriënd neemt zij de boel op)* Van tingeling den ijzerdraad en meiskens kussen is geen kwaad.

HEINKE: *(een frisse jongensachtige boerenkerel, voorzichtig op. Hij grijpt Kerlien bij de middel)* Mijn nachtegaalke.

KERLIEN: Oeioei!

HEINKE: Verschiet gij daar zo van?

KERLIEN: O gij...

HEINKE: Dag Kerlientje. Gij kijkt naar mij als een kwade kat. Kijk eens wat vriendelijker. Het is precies of ik u kwaad gedaan heb.

KERLIEN: Gij hebt mij doen verschieten.

HEINKE: Is dat ook al zonde?

KERLIEN: Neen, maar als vader het eens zien moest.

HEINKE: Ja, die! Liever ziet hij dat de smid rond uw rokken draait.

KERLIEN: Och, voor vader zijt gij allemaal gelijk.

HEINKE: Dat is toch niet waar. Iedereen weet dat hij graag de smid als schoonzoon zou willen. Het is voor hem dat hij u zo vroeg uit de stad deed terugkeren.

KERLIEN: Och wat. Ik moest terugkomen omdat er toch een vrouw in huis nodig was na moeders dood.

HEINKE: *(warm)* Is het voor u gelijk Kerlientje, wie er hier binnenkomt? *(stilte- een stap dicht)* Kerlientje. Ik kom zo graag naar Frans van Bettes sinds gij hier terug zijt. Ganse dagen loop ik listen en streken te verzinnen om toch maar eens alleen met u te kunnen praten zonder dat anderen erbij zijn. *(Hij is nu heel dicht bij haar gekomen en zij luistert graag naar hem. Zij wordt er stil onder)* Ik zou zo graag willen... *(men hoort gerommel en gekuchel van Frans Van Bettes op de opkamer)*

KERLIEN: Pas toch op Heinke, vader kan zo van boven komen.

HEINKE: *(gestoord)* Dat hij komt.

KERLIEN: Toe Heinke. *(hij gaat voorzichtig toch een stapke van haar weg)*
 Waarom komt gij ook zo in de vroege voormiddag al binnenvallen?
 Gij weet, vader heeft dat niet gaarne.

HEINKE: Ik meende dat hij naar de hoogmis zou gegaan zijn. Hij is toch van Sint Arjaan en vandaag gaan ze toch met de processie rond de kerk?

KERLIEN: Nog nooit van zolang ik weet heeft hij in die processie ontbroken, maar vandaag, met die fanfare, mag Sint Arjaan wachten.

HEINKE: Menen zij het dan ernstig met die fanfare?

KERLIEN: Ernstig menen? Vandaag komen ze hier samen om de fanfare te stichten.

HEINKE: Wie zijn dat? ZE?

KERLIEN: Wel, vader en Nand Van Doris, die zal wel muziekmeester zijn en... *(aarzelt even)* de Smid.

HEINKE: *(venijnig)* Natuurlijk.

KERLIEN: Wat?

HEINKE: Die moest er weer bij zijn. De Smid is de god van uw vader, misschien zal het hem nu met de fanfare lukken zijn dochter aan de Smid te koppelen.

KERLIEN: Dat moet gij niet allemaal zeggen.

HEINKE: Weet iedereen niet dat hij op iedere hoek van het dorp een lief zitten heeft? En dat hij drinkt?

KERLIEN: Gij zijt jaloers Heinke?

HEINKE: Waarom moet de smid weeral in dat bestuur zitten?

KERLIEN: Wie anders?

HEINKE: Ik kan er zo goed inzitten als hij.

KERLIEN: *(lacht)*

HEINKE: Waarom lacht gij?

KERLIEN: Heinke, bestuurslid van de fanfare, hahahaha!

HEINKE: *(smekend)* Lach niet om mij Kerlientje, dat kan ik niet verdragen.

KERLIEN: Zeg dan zulke domme dingen niet. *(Men hoort gestommel op de trappen. Frans Van Bettens op)*

DERDE TONEEL (Frans - Kerlien - Heinke)

FRANS: *(Sukkelend aan zij col)* Die verdomde valling geraak ik van mijn leven niet meer kwijt. Ik zal ze nog moeten afdrinken. Hier Kerlien, doe mijn col aan en gij moet in het vervolg niet zoveel stijfelpap aan mijn hemden smeren, 't zijn precies planken. Zo Heinke.

HEINKE: Dag Frans.

FRANS: Zo vroeg op de been man? In onzen tijd zaten wij 's zondags op dit uur in de hoogmis.

HEINKE: Ja. Toen gingt gij rond voor Sint Arjaan is het niet Frans?

FRANS: Jajaja. Mijn schoenen Kerlien. Awel, Heinke, 't is de eerste keer dat ik mankeer, maar ik heb een reden. Een serieuze reden. De fanfare, hé man?

HEINKE: Precies Frans, ik hé... ik kwam mij eigenlijk aanmelden als lid. Ik wilde er van de eerste bij zijn.

FRANS: Zo, gij ook al Heinke, dat is schoon van u man. Ik had echt nog niet aan u gedacht. Kerlien pak dat papierke eens uit mijn ondervestzak, daar aan de kapstok.

KERLIEN: Doe toch eerst uw schoenen aan.

FRANS: Eerst de fanfare. En een stuk potlood.

KERLIEN: Daar.

FRANS: Voilà, Heinke. Gij hebt wel nog niet veel baard maar desnoods kunt gij dienen om de groskes te dragen. *(lacht vet)* Hier steek weg Kerlien, ik hoor volk en ik moet mijn schoenen nog aanschieten.

VIERDE TONEEL (vorigen met Nand Van Doris en De smid)

NAND: *(een deftig schoolmeesterachtig type in gesprek met de luimige smid)* Enne... 't is gelijk ik zeg, smid, de ernstige kant van de zaak moet in het oog gehouden worden. Dat zijn de fundamenten van het huis.

SMID: *(een ronde kerel)* Jaja, Nand jong, dat komt allemaal wel in orde. Eerst de kar en dan het paard hé! Ne goeien dag allemaal samen.

ALLEN: Goeien dag. Dag Heinke. Dag Smid. Dag Nand.

SMID: He, Kerlientje. Gij ziet er uit als een blozende kers. Nog geen heimwee naar de stad?

KERLIEN: Neen zulle! Bijlange niet.

SMID: Haha, de boeren van Averbode kunnen u nog behagen?

KERLIEN: Sommigen toch.

SMID: Ik hoop dat ik erbij ben.

NAND: Het is schoon van u mijn kind dat gij het geboortedorp boven alles liefhebt.

SMID: Drinkt gij ook een druppel Nand?

NAND: Merci, het is nog te vroeg op de morgen. En de dokter zegt dat het niet mag voor mijn maag.

FRANS: Laat die doktoers maar zeggen Nand jong, als gij daarnaar luistert zijt gij rap een klant voor pietje de dood. Nu wij voor zo'n ernstige zaak als het stichten van een fanfare staan moet onze keel gespoeld worden met een straffe klare. En daarbij, dat ontlast de borst. Goed voor mijn valling. Kerlien, de fles kind. *(Van onder de zoldertrap haalt Kerlien de fles jenever)*

SMID: Drinkt gij ook een mee, Heinke? Of moogt gij nog niet van uw moeder?

NAND: Houd er u af, Heinke jong, zolang als gij kunt.

HEINKE: Giet mij ook een uit, Kerlientje.

SMID: Bravo! Dat is gesproken zie.

NAND: Een kleintje dan voor mij ook, Kerlientje.

FRANS: Allez mannen, op de goede afloop!

SMID: Op de gelukkige geboorte!

NAND: Op de plechtigheid van dit ogenblik! *(ze lappen hem met de deftigheid van gewone jeneverdrinkers met een geut in hun keelgat)*

NAND: Kunnen wij er nu niet aan beginnen Frans?

FRANS: Ja, wij zullen de koe bij haar horens vatten.

NAND: Ziet gij, mijn vrouw zet niet gaarne het eten op de stoofbuis en ik vermijd liever haar sermoen dan dat van de pastoor.

FRANS: Ja, man, een vrouw die aan het sermoenen gaat en een boer met een drapeau dat is net hetzelfde, daar is geen tegenhouden aan.

SMID: Vooruit dan maar.

FRANS: *(tot Kerlien en Heinke)* Gaat hiernaast. Het volk komt zo uit de hoogmis. *(beiden af)* Zet u mannen. *(zij zetten zich)* *(Frans achter de tafel, Nand links, de smid rechts; met veel gewichtigheid haalt Frans Van Bettes zijn bril en zijn papierke tevoorschijn, hij kucht een paar keer en begint)* Misschien kunnen wij beginnen met het begin. Kijk ik heb hier enkele namen die ik voorstel om lid te worden van onze fanfare.

SMID: Lees maar Frans.

NAND: Toch voorzichtig zijn en zoveel mogelijk het kaf uit het koren houden. Het is belangrijk dat wij geen wringers in onze fanfare opnemen.

FRANS: Wij kunnen toch niet verhelpen dat er een kweddelarij komen zal. Dat gebeurt in de beste huishoudens.

NAND: (*droog*) Daar kan ik van meepraten.

FRANS: Ik lees: ik, Nand, en de smid.

SMID: Dus: wij.

FRANS: Ja. Verder: onze Sooi, onze Friede, onze War en onze Mon, Gettes van Tor, Kail van de Potter, Sooi van Panneke, Pastoor Feel van de schacht, Tist van Torekens, de Jesper, Bettes, Peer van de Swis, Rikske van Peer Gijskens, de Foerster, Doris van Rikus van Witte Jan, de Boer en de Witte van Merte, Bet van Witte Stalmans, Fons van den Boer van Gehuchte, Hein en Dorus van de Kubber, Gust den Heul en Dokus zijn zoon, Staf van Tist van Driskens, de Piot van Nas, de Knots, Bet Kek, Lewie van Freeke, Rikus Kloek en Guske de schoenmaker en... Heinke Verelst.

NAND: De halve parochie.

SMID: Zo'n gelukte oogst moeten wij eens begieten. Ik trakteer. Schenk in Frans.

FRANS: Ik geef een ronde. Alle goede zaken die niet van de duivel zijn, moeten gedoopt en betrakteerd worden.

SMID: Al was het alletwee gelijk met jenever. Dat telt dubbel.

NAND: Laat ons voorzichtig zijn mannen. Het is nog zo vroeg. Allez omdat gij aanhoudt. Santé.

FRANS: Op de nieuwe fanfare!

NAND: Op het lange bestaan!

SMID: Santé.

NAND: Gij hebt daarjuist over dopen gesproken Frans. Hoe gaan wij onze fanfare heten?

SMID: Dat moet een plezierige naam zijn. "De lustige blazers" of zoiets.

NAND: Neen. Het zal al lustig genoeg zijn zonder zo'n argwekkende naam. Iets ernstigers moeten wij hebben. Bijvoorbeeld "Het Averbodes Dorpsmuziek".

SMID: Veel te stijf! Als wij zo'n naam op ons blazen nemen moeten wij iedere dag met een stijve col lopen.

FRANS: Ik heb al lang een schone naam bedacht.

SMID: Laat horen.

NAND: Is het deftig?

FRANS: 'k Zou het geloven. (*stilte*) De fanfare DE SINT JANSVRIENDEN.

SMID: Heu?

NAND: De Sint Jansvrienden?

FRANS: Ja. Ik had de naam al een tijdje hier in mijn kop en Kerlien heeft mijn gedacht nog verstevigd. Moet gij weten, de pastoor is de ziel van het dorp. Als wij de pastoor niet als levende patroon nemen dan hebben wij al de kwezels van het dorp tegen. En waar die het venijn van hun tong tegen steken is het gauw afgelopen. Dat vreet meer af dan azijn.

SMID: 't Is een gedacht.

NAND: 't Is een **SCHOON** gedacht. Ja, daar had ik ook nog niet op gepeinsd, maar de pastoor moeten wij meehebben. Dat is een waarheid als een koe.

FRANS: Daarom: de St. Jansvrienden. Daaraan kan men terstond zien dat onze "sosseteit" katholiek is tot in haar tenen.

NAND: En ja, wij kunnen elk jaar een mis laten lezen voor de overleden members van de sossenteit, dan heeft hij er ook zijn profijt van.

SMID: Ja met onze Cecilia, want een Cecilia moeten wij hebben! Een dat davert, met vijf tonnen bier en ...

NAND: Dat is bijzaak smid, dat komt later. Eerst hebben wij de serieuzigheid die zo'n fanfare meebrengt. Muziek maakt de mensen zachter. Muziek is het sap van het leven.

FRANS: Dus: De Sint Jansvrienden?

NAND: Het is een schone naam.

SMID: Mij om het even, als er maar een Cecilia komt.

FRANS: Dan moeten wij naar de pastoor gaan om zijn toestemming te vragen.

SMID: Zo gauw mogelijk.

FRANS: Natuurlijk. Die van Oxelaar spelen al twee pardeblees.

SMID: Van snijd den boer zijn haar af, zeker?

NAND: Geen uitstel. Wij gaan direct. Santé!

SMID: Wie moet er gaan?

FRANS: Wij met ons drieën, wie zou er anders gaan?

SMID: Gaat gij twee maar alleen. Dat kunt gij wel baas. Het is al wel als ik met iedere hoogdag te biechten ga. Als ik voor de pastoor kom voel ik mij altijd precies of ik voor Sinte Pieter sta. Die man kijkt dwars door uw ziel.

NAND: Als gij het niet gaarne doet, gaan wij met ons twee.

FRANS: Wanneer, morgen?

SMID: Ge moet het ijzer smeden terwijl het heet is, direkt erop los mannen. Vat hem zo als hij straks uit de kerk komt. Dan is het meteen afgelopen.

FRANS: Ja, en dan kunnen wij er van de namiddag al op uit om ereleden te rondselen. Het is juist goed vandaag, zondag, dan steekt het zo nauw niet als wij ons hierbij een stuk in ons kraag drinken.

NAND: Maar Frans, wat zal mijn vrouw zeggen als wij zo beginnen en mijn schoonmoeder? Ze zijn in staat mijn ontslag uit onze fanfare te eisen.

FRANS: Melanie is zo kwaad niet... Ze kent mij nog van toen ik drie maal zeven was en de helft van het dorp vrijde.

NAND: Ik geloof dat wij van ons onderwerp afdwalen.

FRANS: Ja, kom, wij gaan de pastoor afwachten in de sakristij. De hoogmis zal ver uit zijn. Ik schiet mijn jas aan. Vooruit Nand, loopt gij maar voor, gij kunt het beter uitleggen dan ik. Ik ben maar tussen de varkens en de koeien opgekweekt en gij hebt een echt gezicht om koster te spelen.

SMID: En steek een koffieboon in uw mond, anders riekt de pastoor dat gij weeral aan de jeneverkruik gehangen hebt.

NAND: Goede raad hebt gij ook altijd te koop, maar hem zelf volgen is wat anders.

FRANS: Zijn we er?

NAND: Jaja.

SMID: Veel moed.

VIJFDE TONEEL (Smid - Kerlien - Heinke)

SMID: *(staat op en loopt neuriënd de kamer rond)* Kerlientje.

KERLIEN: *(op)* Ja, smid.

SMID: Geef mij nog een druppel kind, het zal al ergens deugd doen.

KERLIEN: Zijn ze weg?

SMID: Ja, naar de pastoor om de benediktie.

KERLIEN: Gingt gij niet mee?

SMID: Zou ik het gezelschap van de pastoor boven dat van u kunnen verkiezen?

KERLIEN: Vleier.

SMID: Gij zijt stilaan een schoon meiske geworden.

KERLIEN: Och gij...

SMID: Hoe, och gij?

KERLIEN: Voor ieder meiske hebt gij wat zottigheid te vertellen.

SMID: Zottigheid, ja, dat is waar. Maar ernst toch maar voor één.

KERLIEN: Schei maar uit, Heinke Verelst komt zo.

SMID: Zo, Heinke?

HEINKE: *(hij is daar) (hij wil niet onderdoen voor de mannelijkheid van de smid en draagt een grote pint Diesters in de hand)* Awel smid?

SMID: Hoe awel?

KERLIEN: Ja?

SMID: Hoe?

HEINKE: Hoe staat het nu met de fanfare?

SMID: Zijt gij daar zo nieuwsgierig naar?

KERLIEN: Natuurlijk. Het gaat ons toch ook aan. Vertel nu toe.

SMID: Zoals gij weet, ze zijn naar de pastoor.

KERLIEN: Dat is goed.

HEINKE: En verder?

SMID: Verder... Wij heten "de Sint Jansvrienden".

KERLIEN: Wat een schone naam.

SMID: Ja, al de azijnkwezels van het dorp samen hadden het niet schoner kunnen dromen.

KERLIEN: Die zullen er weer op afgeven.

HEINKE: Als ze stof vinden.

KERLIEN: Die vinden overal stof. Ik zie juffrouw Anneke, de praefecte van de congregatie reeds hele dagen rondlopen als een kloekhen om de moeders en de vrijsters op te maken.

HEINKE: Maar wat kunnen ze in 's hemelsnaam op de fanfare zeggen?

SMID: Wat? Ten eerste: dat zoiets het mensvolk van achter de stoof lokt en naar de herberg stuurt. Ten tweede: dat in die fameuze herberg een schoon jong ding rondloopt dat drie jaar in de stad heeft gewoond en niet aangesloten is bij de Congregatie. Ten derde: dat het jong

volkske met de fanfare zal meetrekken naar de kermissen van de dorpen in 't ronde en dat ze dan naar hartelust zullen kunnen vrijen en dansen en drinken enzovoorts enzovoorts tot in de eeuwen der eeuwen en nog wel honderd dingen die wij ons met een normaal verstand niet kunnen inbeelden maar die zij des te gemakkelijker opvangen met hun lange venijnige tongen.

HEINKE: Als ge zo te werk gaat.

SMID: Maar zo gaan ze te werk. Ik heb dat ondervonden.

KERLIEN: (*plagend*) Zeg smid over u valt toch zeker wel 't een en 't ander te zeggen.

SMID: Dat ik liever een jong ding zie dan een verzuurde kwezel? Waar, honderduizend miljoen keer waar.

KERLIEN: (*aan het venster*) Stil, daar komen ze al.

SMID: 'k Zal mij maar een beetje van achter houden. Het serieuze volk moet meer van voor staan.

KERLIEN: (*neemt haastig druppels en fles weg en strijkt het tafelkleed goed*).

ZESDE TONEEL (vorigen met Pastoor, Frans en Nand)

FRANS: Kom maar binnen, mijnheer pastoor.

PASTOOR: Dat zal ik doen Frans. (*hij is een oude gemoedelijke mens, die zo goed zijn kinderen begrijpt*)

KERLIEN: Dag mijnheer pastoor.

PASTOOR: Dag Kerlientje, gij wordt stilaan een grote meid. Ja, waar is de tijd dat gij bij mij ter lering kwaamt? Wij worden oude mensen, nietwaar Frans? Oud naar het lichaam, maar ons hart BLIJFT drie maal zeven.

FRANS: Zeker, mijnheer pastoor.

PASTOOR: En daar hebben wij Heinke Verelst ook al. Zo, jaja Heinke, hoe gaat het thuis jong met vader en moeder?

HEINKE: Ze stellen het goed, mijnheer pastoor, dank u.

PASTOOR: Groet hen van mij en zeg dat ik eens kom aanlopen, van zodra ik naar Zichem moet.

HEINKE: Dat zal ik zeker doen, mijnheer pastoor.

PASTOOR: Kijk, kijk, de laatsten zullen de eersten zijn en de eerste de laatste. Wel, Smid, zo vroeg in de morgen ook al op de been?